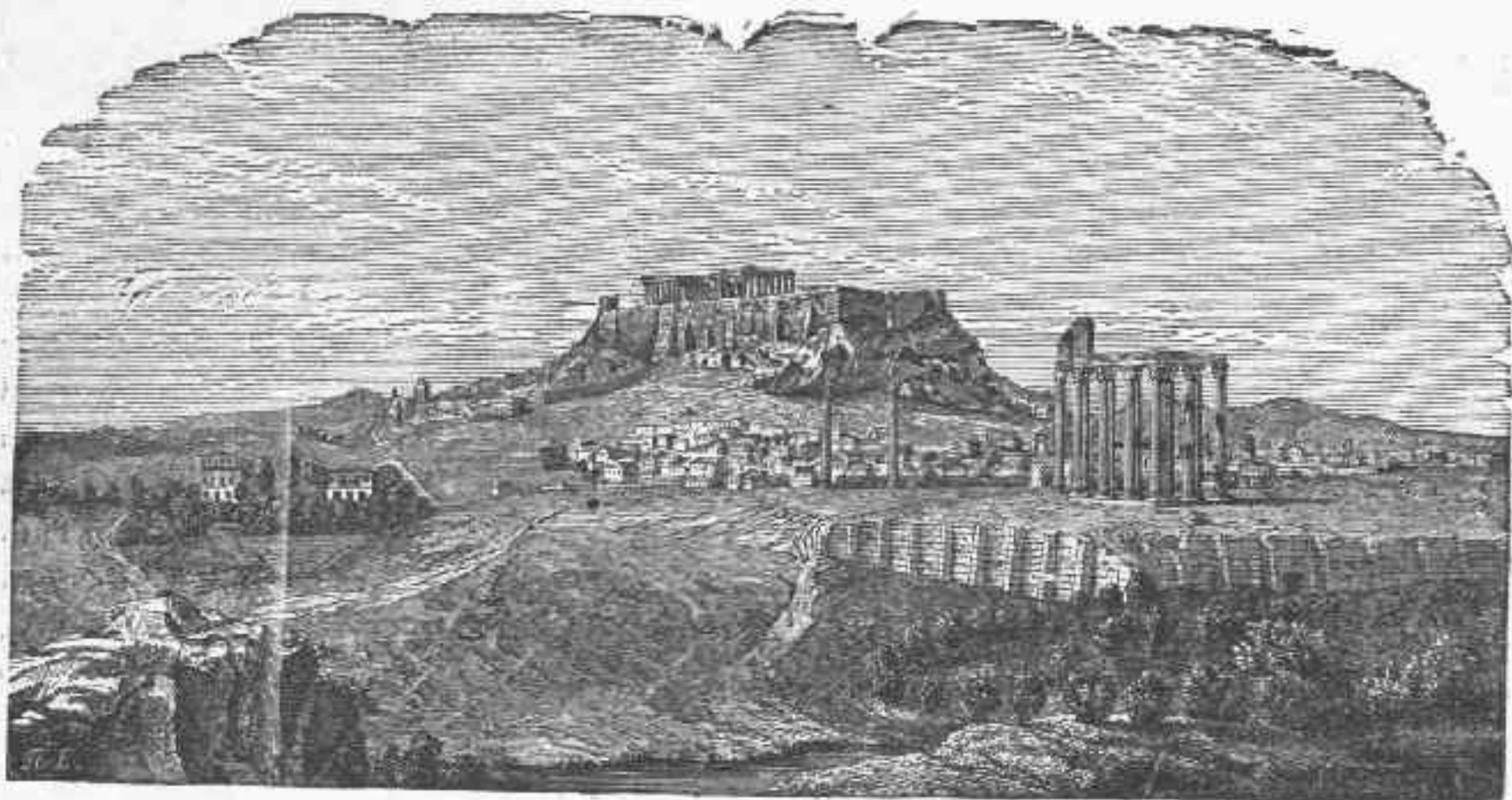

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ, 1868.

ΤΟΜΟΣ ΙΘ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 433.

ΠΛΑΤΟΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλάδ. 432.)

Φαῖδρος.

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΝΤΕΣ οὖν τὸν λόγον ἀπὸ τῆς ἐν ἀρχῇ τοῦ μύθου τούτου ἐν εἶδει παρὰδείγματος μνημονευθείσης τριχοτομικῆς διαίρεσεως τῆς ψυχῆς, παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ἐπιθυμητικόν, ἢ τὸ τρίτον μέρος αὐτῆς τὸ ὑποδεέστερον τῶν ἄλλων δύο, τοῦ τε θυμικοῦ καὶ μάλιστα τοῦ λογιστικοῦ ὅπερ ὤφειλε νὰ ἐκφύηται, ὅτε ἡ ψυχὴ ἐνσαρκουται, ὅτε μεταβαίνει εἰς τὸν γήινον τοῦτον βίον, τὸ ἀποδίδει αὐτῇ ὁ Πλάτων καὶ ἐν τῇ προϋπάρξει αὐτῆς, καὶ ἐν τῇ ἀπολαύσει τῆς θείας μακαριότητος. Ἀλλὰ διατί ποιεῖται χρῆσιν τοῦ ἀναχρονισμοῦ τούτου ἀντιφάσκων πρὸς πλείστα χωρία ἄλλων διαλόγων του, ἐν οἷς δοξάζει ὅτι τὰ ὑποδεέστερα μέρη τῆς ψυχῆς γεννῶνται ὅτε αὕτη εἰσέρχεται εἰς τὸ σῶμα, ἅτινα διὰ τοῦτο μάλιστα κατ' ἀντίθεσιν τοῦ ὑπερτάτου μέρους, τοῦ νοῦ, καλοῦνται θνητά; Ὁ λόγος τοῦ ἀναχρονισμοῦ τούτου εἶναι, ὡς πολλοὶ γνωματεύουσι πρὸς αἰτιολόγησιν τῆς ἐκ τῶν αὐρανίων μονῶν ἐκπτώσεως τῆς ψυχῆς, διότι ἂν μὴ ἐκέκτητο ἀνέκαθεν ἡ ψυχὴ ἐμφυτον τὸ ἐπιθυμητικόν ἢ τὴν τάσιν καὶ τὴν ῥοπὴν πρὸς τὰ γήινα, πῶς θὰ ἐξέπιπτε τῆς ὑψηλῆς της

περιωπῆς ἀνταλλάττουσα τὸ νοητὸν καὶ αἰδίδιον διὰ τοῦ αἰσθητικοῦ καὶ ῥοώδους; Ἀλλὰ ὁ λόγος οὗτος καθ' ἑαυτὸν θεωρούμενος εἶναι ἴσως ἀνεπαρκής, ὡς κατωτέρω δειχθήσεται, ἂν μὴ ἐπιπροστεθῇ εἰς τοῦτον καὶ ἕτερος ἐξ αὐτῆς τῆς μυθοποιίας παραλαμβανόμενος. Ὁ Πλάτων κατ' ἐξοχὴν ἐνδιεφέρετο ὅπως συστήσῃ τὸ ἐμπειρικόν τοῦτο γεγονός, ὅτι ἡ ψυχὴ σύγκειται ἐκ τριῶν δυνάμεων, ἐκ τριῶν συστατικῶν μερῶν ἐπιδρώντων πρὸς ἄλληλα, ἵνα ἐπ' αὐτῶν ἐποικοδομήσῃ μετὰ ταῦτα τὰς ἐν τῷ δευτέρῳ κυρίῳ μέρει τοῦ ὅλου διαλόγου ἐκτεθεισομένης θεωρίας του περὶ ῥητορικῆς καὶ φιλοσοφίας. Ἡ γένεσις ὅμως τῶν συστατικῶν τούτων μερῶν καὶ ἡ διαδοχικὴ αὐτῶν οὕτως εἰπεῖν ἐκβάστασις, ἣν πρὸς αὐτὸν ἀδιάφορος ἄτε μὴ συντελοῦσα εἰς τὸν διὰ τοῦ μύθου ἐπιδιωκόμενον σκοπόν. Ὅ,τι λοιπὸν ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς ψυχῆς ἔπρεπε νὰ διακριθῇ καὶ νὰ θεωρηθῇ ὡς διαδοχικὸν καὶ ὑστερόχρονον, ἡ μυθικὴ παράστασις τὸ ἐκλαμβάνει ὡς ταυτόχρονον καὶ ἀδιαίρετον, ἐπομένως δὲ ὑποθέτει τὰ μέρη τῆς ψυχῆς ὡς ἔμμονα, ὡς συμφυῆ μετὰ τῆς οὐσίας της κατὰ τὴν προϋπάρξιν.

Αὕτη δὲ ἡ ἐσωτερικὴ διαίρεσις τῶν δυνάμεων ἐφαρμόζεται οὐχὶ μόνον εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς θείας ψυχάς, καὶ εἰς αὐτάς ταύτας ἐνυπάρχει τὸ πρὸς τὸ σῶμα συγγενὲς ὑποδεέστερον μέρος,

τὸ ἐπιθυμητικὸν, ἐπὶ μόνῃ τῇ διαφορᾷ ὅτι ἀποκλείεται ἀπὸ αὐτᾶς ἢ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐνεργουμένη πάλιν καὶ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν τριῶν μερῶν τῆς ψυχῆς⁽¹⁾. Συνάμα δὲ ὁ Πλάτων ἐπισυνάπτει μετὰ τῆς δικιρέσεως ταύτης καὶ τὴν διαφορὰν μεταξὺ τοῦ θνητοῦ καὶ ἀθανάτου ζώου. Καὶ πρῶτον τεθείσης τῆς ψυχῆς ὅτι ὑπάρχει ἀναγκαῖα τις σχέσις μεταξὺ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ ἀψύχου, ὅτι *πᾶσα ἡ ψυχὴ παντὸς ἐπιμελεῖται τοῦ ἀψύχου*. (σελ. 246 B.) ἐξηγεῖται κατόπιν πῶς γεννᾶται τὸ θνητὸν ζῶον· διότι ἐκ τῶν ψυχῶν αἱ μὲν τέλει εἶναι καὶ ἐπτερωμέναι ἵπτανται εἰς τὰ ὕψη καὶ διοικοῦσι πάντα τὸν κόσμον· αἱ δὲ ἀπολέσασαι τὰ πτερὰ των ἐκπίπτουσιν ἐκ τοῦ θείου ἐκείνου ὕψους καὶ κατακρημνίζονται μέχρις οὗ εὗρωσι σῶμα γήινον ἐν ᾧ κατοικίζονται. Τότε δὲ ἡ ψυχὴ συμφυεῖσα μετὰ τοῦ σώματος ἐπωνομάζεται θνητὸν ζῶον. Ἀθάνατα δὲ ζῶα, ἐν οἷς ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα εἰσὶν αἰωνίως πρὸς ἀλλήλα συμπεφυκότα, ἐννοοῦνται βεβαίως οἱ ἀστέρες, οἵτινες ὁμολογουμένως ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων φιλοσόφων ἐθεωροῦντο ὡς θεοί, εἰ καὶ ὁ Πλάτων τὴν δοξασίαν ταύτην ἐκλαμβάνει ὡς ἀπλῶς ὑποθετικὴν, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς βεβαίαν καὶ ἀποδεδειγμένην (οὐδ' ἐξ ἑνὸς λόγου λελογισμένου σελ. 246. Δ). Ὅτι δὲ εἶναι οὐσιώδες εἰς τὴν μυθικὴν ταύτην πράστασιν τῶν θνητῶν καὶ ἀθανάτων ζώων, εἶναι ἡ ἀντίθεσις τῶν δύο καταστάσεων τοῦ γήινου βίου καὶ τῆς προϋπάρξεως. Αὕτη δὲ ἡ αἰσθητικὴ ἀντίθεσις καταντᾷ εἰς τὴν τοῦ τόπου, εἰς τὴν τοῦ ἄνω καὶ κάτω. Τὸ μὲν ἄνω εἶναι ὁ αἰθήρ, ἐνθα οὐδαμῶς κωλύεται ἡ ἐλευθέρᾳ πτήσις, ἡ πνευματικὴ ἐνεργητικότητα· τὸ δὲ κάτω εἶναι τὸ ἐμβριθές, τὸ γεῶδες.

Κατόπιν δὲ προβαίνων ὁ Πλάτων εἰς ἀνέυρεσιν τῆς αἰτίας δι' ἣν ἡ ψυχὴ ἀποβάλλει τὰ πτερὰ της, ἐξαίρει προηγουμένως τὴν κατάστασιν τῆς πτερώσεως καὶ τῆς προϋπάρξεως, ἵνα ὡς ἐκ ταύτης δυνήθῃ νὰ διέλθῃ ὁ μοιαλήθως τὰς περιπετείας καὶ τὰ ἱστορικὰ συμβάντα τῆς ψυχῆς.

Τὸ πτερόν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ μεταωρίζῃ τὴν ψυχὴν εἰς τὸ θεῖον. Τὸ δὲ θεῖον εἶναι καλὸν, σοφὸν καὶ ἀγαθόν, καὶ διὰ τοῦτων μάλιστα τρέφεται καὶ αὖξεται τὸ τῆς ψυχῆς πτέρωμα. Ἀλλὰ τὸ καλόν, τὸ σοφὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰ μὴ τὸ ἐμπεριεχόμενον τῶν ἰδεῶν, καὶ αἱ θεοὶ διατηροῦσι τὴν θείαν των φύσιν, διότι κοινωνοῦσιν αὐτῶν, διότι ἵστανται παρ' αὐταῖς ἐγγύτερον ἢ αἱ ἄνθρωποι, διότι ἡ γνώσις ἣν λαμβάνουσι περὶ αὐτῶν εἶναι ὑψηλότερα καὶ καθαρώτερα. Ἐπομένως δὲ τὸ πτέρωμα σημαίνει τὴν ἐπιδεκτικότητα τοῦ ἐξ αὐτῶν τρέφε-

σθαι, δηλαδὴ τοῦ εἰσδέχεσθαι καὶ τοῦ γινώσκαι αὐτάς.

Ἀλλ' αἱ ἰδέαι οἰκοῦσιν ὑψηλότερον ἢ αὐτοὶ οἱ θεοί· ἐπειδὴ δὲ οὗτοι κατέχουσι τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ οὐρανοῦ, εἰς ἐκείνας συμβολικῶς ἀποδίδεται πρὸς οἰκῆσιν ὁ ὑπερουράνιος τόπος. Καὶ ὁ μὲν μέγας ἡγεμὼν ἐν οὐρανῷ Ζεὺς ἐλκύνων πτηνὸν ἄρμα προπορεύεται εἰς τὴν εὐωχίαν τῶν ἰδεῶν, οἱ δὲ λοιποὶ θεοὶ ὅσοι συγκαταλέγονται ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν δώδεκα ἔπονται κατὰ τὴν τάξιν εἰς τὴν ἐτάχθη ἕκαστος δηλ. οἱ θεοὶ ἦτοι οἱ ἐν τῷ μέσῳ τῆς σφαίρας Πλανῆται. ἔπονται τοἷς ἀνωτέροις ἦτοι τοἷς ἐν τῷ ἄνω μέρει αὐτῆς, ἕκαστῳ δὲ θεῷ οἱ προσανήκοντες δαίμονες, δηλ. μεθ' ἑκάστου ἀστέρος συμπορεύονται τὰ ἐν αὐτῷ οἰκοῦντα λογικὰ ὄντα. Μόνῃ δὲ ἡ Ἔστιά μένει ἐν τῇ οἰκῇ τῶν θεῶν, δηλ. ἡ γῆ, τὸ ἡρεμοῦν κέντρον τοῦ παντός, ἥτις ἐπέχει τὴν ἐσχάτην τάξιν εἰς τὸ σύστημα τῶν δώδεκα Θεῶν⁽¹⁾· διὰ τοῦτο μάλιστα καὶ αἱ ψυχαὶ ἀπολλύουσαι τὰ πτερὰ των μετατίθενται εἰς τὴν γῆν, ἦτοι εἰς οὐράνιον σῶμα στερούμενον τὰς τῶν ἄλλων ἀστέρων κινήσεις. Εἰρήσθω δὲ ὡς ἐν παρόδῳ ὅτι ὁ Πλάτων ἀναμιγνύει ἐνταῦθα ἀστρονομικὰς θεωρίας τῶν πυθαγορείων μετὰ τῆς δημώδους θρησκείας, προσαρμόζων ἀμφοτέρους εἰς τὴν μυθικὴν αὐτοῦ διήγησιν. Διὰ δὲ τοῦ ὑπερουρανίου ἐκείνου τόπου, ὅν ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ φαντασίας ἐπλαστούργησεν, ὡς φαίνεται, πρὸς ἔδραν τῶν ἰδεῶν ὑπονοεῖ τὴν οὐσίαν, ἥτις χαρακτηρίζεται ὡς ὑπερβάλλουσα πᾶσιν αἰσθητικὴν εἰκόνα καὶ παράστασιν, ὡς ἀχρώματος καὶ ἀσχημάτιστος καὶ ἀναφής, (σελ. 247. Δ), ἐπομένως δὲ ἀσώματος. Περὶ ταύτην κατοικεῖ καὶ ἡ ἀπόλυτος ἐπιστήμη, ἡ ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν οὐσίαν καὶ γινώσκουσα αὐτήν, πρὸς δὲ καὶ ἡ μετὰ τῆς ἐπιστήμης στενῶς συναπτομένη, κατὰ τὸν Πλάτωνα, ἰδέα τῆς ἀρετῆς, οἷον αὐτὴ ἡ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη. Τὸ σύνολον δὲ τούτου τοῦ νοητοῦ καλεῖ ὁ Πλάτων τὸ *ὄντως ὄν* ὡς τὸ ἐναντίον πρὸς τὰ αἰσθητὰ ὄντα. Δικαίως δὲ αἰτιάζεται τοὺς πρὸ αὐτοῦ ποιητὰς ὅτι οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ὕμνησε κατ' ἀξίαν τὸν ὑπερουράνιον ἐκείνον τόπον, ὑπαινιττόμενος ἴσως ἢ τὸν Παρμενίδην, οὗτινος τὸ ἐμμέτρως συντεθὲν φιλοσοφικὸν σύστημα ἐπραγματεύετο περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ ὄντος καὶ τοῦ μὴ ὄντος, τοῦ νοητοῦ κόσμου, τοῦ μόνου ἀληθῶς ὑπάρχοντος, καὶ τοῦ αἰσθητικοῦ, ἢ τὸν Ἐμπεδοκλέα, τὸν διακρίναντα δύο κόσμους, τὸν μὲν νοητὸν, τὸν δὲ αἰσθητὸν, ἢ τέλος καὶ αὐτοὺς τοὺς Πυθαγορείους τοὺς ἀποδόν-

(1) Θεῶν μὲν οὖν ἵπποι τε καὶ ἡνίοχοι πάντες αὐτοὶ τε ἀγαθοὶ καὶ ἐξ ἀγαθῶν. (σελ. 246. B.)

(1) Τὰ περὶ τῆς Ἔστιας ἐνταῦθα παρὰ τοῦ Πλάτωνος ἀναγερόμενα παραβλητέον πρὸς τὸ χωρίον ἐκεῖνο τοῦ Στροβαίου, Δ'. σελ. 488. Φιλόλαος πῦρ ἐν μέσῳ περὶ τὸ κέντρον ὅπερ ἔστιαν τοῦ παντός καλεῖ καὶ Διὸς οἶκον καὶ μὴτέρα θεῶν, Ἰδ. καὶ Ἀριστοτ. περὶ Οὐρανοῦ, Β'. 13.

τας εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ τόπου ἐκείνου ἀστρονομικοὺς χαρακτηήρας· διότι πρῶτος ὁ Πλάτων ἀνεπλήρωσε τὸ κενὸν καὶ ἀφηρημένον τῶν φιλοσοφικῶν τούτων δοξασιῶν, ἀντικαταστήσας τὴν ἀκριβὴ καὶ συγκεκριμένην θεωρίαν τοῦ περὶ τῆς φύσεως τῶν ἰδεῶν καὶ τῆς ἀμοιβαίας αὐτῶν συγκοινωνίας καὶ ἐπιδράσεως, δι' ὧν τὸ ἀφηρημένον ὄν λαμβάνει ζωὴν καὶ πραγματικότητά.

Ἡ διάνοια οὖν τοῦ Θεοῦ, ἥτις τρέφεται διὰ τοῦ νοῦ καὶ τῆς ἀκηράτου ἐπιστήμης, θεασαμένη ἐν τῷ ὑπερουρανίῳ τόπῳ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τὰ ὄντα καὶ εὐωχηθεῖσα ἐπανακάμπτει οἴκαδε· μετὰ δὲ τὴν ἐπάνοδόν της ὁ ἡνίοχος παραβάλλει εἰς τοὺς ἵππους ἀμφοσὶαν καὶ μετ' αὐτὴν τοὺς ποτίζει νέκταρ, δηλ. καὶ αὐτὰ τὰ κατώτερα μέρη τῆς ψυχῆς καὶ αὐταὶ αἱ ὑποδεέστεραι ψυχικαὶ λειτουργίαι τῶν θεῶν μετέχουσι τῆς ὑψηλοτέρας ζωῆς τοῦ πνεύματος, κατὰ βαθμὸν πολλῶν μείζονα ἢ αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων.

Προϊόντος δὲ ἤδη τοῦ μύθου ἀπὸ τοῦ βίου τῶν θεῶν εἰς τὸν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, δέον νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν κυρίως τρεῖς τινά· α) ἡ μετάβασις αὐτῆς εἰς τὴν γήινην ὑπαρξίν· β) ἡ ἀπ' ἀλλήλων διακρίσις τῶν ἀτομικοτήτων, καὶ ἡ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἀπὸ τε τῆς τῶν θεῶν καὶ τῆς τῶν ζώων· καὶ γ) ἡ διδασκαλία περὶ τῆς ἀναμνήσεως.

1.) Αἱ ἄλλαι ψυχαὶ καὶ αὐταὶ αἱ ἄριστα τοῖς θεοῖς ἐπόμεναι δὲν δύνανται νὰ σταθῶσι στερεῶς βήματι ἐπὶ τοῦ ὑπερουρανίου τόπου· ἡσύχως καὶ ἀθωρύβως, θεώμεναι· τὰς ἰδέας καὶ τὴν οὐσίαν τῶν ὄντων. Πᾶσαι δὲ ἀπέρχονται ἀτελεῖς τῆς τοιαύτης θέας, κοινωνήσασαι αἱ μὲν πλεῖον αἱ δὲ ἑλαττον τῆς ἀληθοῦς γνώσεως. Ὅθεν ἡ αἰτία τῆς ἐπὶ τὴν γῆν ἐκπτώσεως τῆς ψυχῆς δὲν εἶναι μόνον ἡ φαυλότης τοῦ ἐνὸς ἵππου, τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, οὐδὲ ἡ ἀτέλεια τοῦ ἑτέρου, τοῦ θυμικοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ κακία τοῦ ἡνιόχου, ἥτοι αὐτοῦ τοῦ νοῦ. Ἐπομένως δὲ ἡ ἐνοχὴ τῆς ἐκπτώσεως δὲν εἶναι καταλογιστέα ἀπλῶς εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς ψυχῆς ἢ εἰς τὰς ἠθικάς δυνάμεις, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν διάνοιαν. Πλὴν ἐκτὸς τῆς ἐνοχῆς τῆς διανοίας (¹) ἀποδίδει ὁ Πλάτων διὰ τρόπου ἀσφοῦς καὶ ἀπροσδιορίστου τὴν ἐκπτῶσιν ταύτην καὶ εἰς τυχαῖόν τι περιστατικόν, ὅπερ οὐδαμῶς ἐνοχοποιοῦν τὴν ψυχὴν πληροὶ αὐτὴν λήθης καὶ κακίας. Ὅθεν ἀποβλέποντες οὐχὶ εἰς ὁρισμένα χωρία, ἀλλ' εἰς τὴν ἀλληλουχίαν τοῦ συνόλου, συνάγομεν ὅτι ἡ κυρίαι αἰτία τῆς εἰσελάσεως τῆς ψυχῆς εἰς τὴν γήινην αὐτῆς ὑπαρξίν ἐγκεῖται εἰς τὴν παγκόσμιον ἀνάγκην τὴν ἐπιβαλλομένην εἰς πᾶσαν σω-

ματικὴν ὕλην νὰ ζωογονηται διὰ τῆς ψυχῆς, διὰ τοῦ πνεύματος, ἡ κατὰ τὴν προμνησθεῖσαν πλατωνικὴν ῥῆσιν πᾶσα ἡ ψυχὴ παντὸς ἐπιμελεῖται τοῦ ἀφύχου. Αὕτη δὲ ἡ παγκόσμιος ἀνάγκη συμβολικῶς ἐκδηλοῦται διὰ τοῦ νόμου τῆς Ἀδραστείας, (σ. 248. C.) τῆς σκοτεινῆς ἐκείνης θεότητος τῆς φύσεως, ἥτις προορίζει νὰ μένωσιν ἀβλαβεῖς μέχρι τῆς ἑτέρας περιόδου ὅσαι τῶν ψυχῶν γενόμεναι συνοπαδοὶ τοῦ Θεοῦ, κατ' ἰδίαν τι τῶν ἀληθῶν, ὡς ἐπίσης νομοθετεῖ εἰς τίναν βαθμολογικὴν κλήρωσιν ἐπιτηδευμάτων ὀφείλουσι νὰ ὑποβληθῶσιν ὅσαι κατὰ συγκυρίαν ἐμπλησθεῖσαι λήθης καὶ κακίας βαρυνθῶσι, καὶ ἕνεκεν τοῦ βάρους τῶν ἐπὶ τὴν γῆν πέσωσιν.

2.) Ἡ ἀπ' ἀλλήλων διάκρισις τῶν ἀτομικοτήτων ἐμφαίνεται διὰ τῶν ἐννέα βιωτικῶν ἐπιτηδευμάτων, εἰς ἃ τρέπονται αἱ ψυχαὶ ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ τῶν ἰδεῶν, ἃς περ ἐθεάσαντο, κατὰ συνέπειαν δὲ ἀναλόγως τοῦ ἐμπεριεχομένου, δι' οὗ ἐφοδισθεῖσαι ἐκ τοῦ νοητοῦ κόσμου ἐνεσαρκώθησαν ἐν τούτῳ τῷ ὄρατῳ, καὶ ἐπὶ τέλους δὲ ἀναλόγως τῆς ἐκ τοῦ ἐμπεριεχομένου ἐκείνου προσγενομένης ῥοπῆς πρὸς τοῦτο μᾶλλον ἢ ἐκείνο τὸ ἐπιτηδεῦμα. Ἐντεῦθεν οὖν σχηματίζονται δύο ἀντιστοιχίαι, ἐξ ὧν ἑκατέρᾳ σύγκειται ἐκ τεσσάρων κώλων. Ἰδοὺ δὲ τὸ διάγραμμα τῶν τεσσάρων κώλων τῆς πρώτης ἀντιστοιχίας· α) φιλόσοφος ἢ φιλόκαλος ἢ μουσικός καὶ ἐρωτικός· — β) βασιλεὺς ἐννομος ἢ πολεμικός καὶ ἀρχικός· — γ) πολιτικός ἢ οἰκονομικός ἢ χρηματιστικός· — δ) φιλόπονος γυμναστικός ἢ ἰατρός. Τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα κῶλα τῆς δευτέρας ἀντιστοιχίας ἔχουσιν ὡς ἐφεξῆς· α) μάντις ἢ ἱεροτελεστής· — β) ποιητικός ἢ μιμητικός· — γ) δημιουργικός ἢ γεωργικός· — δ) σοφιστικός ἢ δημοκοπικός. Ὁ δὲ ἐσχάτος βαθμὸς μὴ ἀπαρτίζων ἀντιστοιχίαν ἴσταται μονήρης καὶ ἀδιαίρετος, οὗτος δὲ εἶναι ὁ τυραννικός. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα τέσσαρα κῶλα τῆς πρώτης ἀντιστοιχίας περιέχουσιν ἔργα ἐλευθέρια, προϋποθέτοντα πνευματικὴν ὁρμὴν καὶ προσπάθειαν, ἐφ' ὅσον οἱ εἰς αὐτὰ ἀσχολούμενοι ἐνατενίζουσιν εἰς καθολικόν τινα καὶ ἰδανικὸν σκοπόν· τὰ δὲ τῆς δευτέρας ἀπ' ἐναντίας ἀπλὴν ἀπομίμησιν ἢ μηχανικὴν ἀσχολίαν εἰς ἔργα εὐτελῆ ἢ εἰς ὕλικά καὶ αἰσθητικὰ ἀντικείμενα. Ὅθεν πρὸς μὲν τὸν φιλόσοφον μεθ' οὗ συνάπτεται ὁ, τε μουσικός καὶ ὁ φιλόκαλος καὶ ὁ ἐρωτικός (διότι ὁ φιλόσοφος ἐπέχει τὴν αὐτὴν τάξιν μετὰ τοῦ ἐραστοῦ τοῦ καλοῦ ἢ τῶν Μουσῶν) ἀντιστοιχεῖ ὡς ἰνδελμὰ τοῦ ὁ μάντις, διότι κατέχει καὶ αὐτὸς τὸ θεῖον, ἀλλὰ παθητικῶς ἄνευ συνειδήσεως καὶ ἀντενεργείας. Πρὸς δὲ τὸν ἐννομον βασιλέα, τὸν διέποντα τὰ ἐσωτερικά τῆς πολιτείας, ἢ πολεμικὸν τὸν τὰ ἐξωτερικά ἢ ἐν γένει ἀρχικὸν τὸν ἐν δημοκρατίᾳ, ἄρχοντα ἀντιστοιχεῖ ὁ ποιητικός καὶ

(¹) Οὐ δὲ κακίαι ἡνιόχων πολλαὶ μὲν (ψυχαὶ) χαλεπύονται, πολλὰ δὲ πολλὰ πτερά θραύονται (σελ. 248. B.) — καὶ τινι συντυχίᾳ χρησαμένη λήθης τε καὶ κακίας πλησθεῖσα βαρυνθῆ, βαρυνθεῖσα δὲ πτερορρύνηται τε καὶ ἐπὶ τὴν γῆν πέσῃ (σ. 248. C.)

μιμητικός, διότι ὁ μὲν ποιεῖ καὶ ἐνεργεῖ ἐπ' αὐτῆς τῆς πραγματικότητος, ὁ δὲ μιμεῖται τὸ ποιεῖν. Πρὸς δὲ τὸν πολιτικόν, τὸν οἰκονόμον ἢ τὸν κερδοσκοπόν, τοὺς ἀσχολουμένους εἰς ἐκτεταμένους καὶ γενικὰς ἐργασίας, ἀντίκειται ὁ τοὺς βώλους τέχνων γεωργὸς καὶ ὁ ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐργασίας τρεφόμενος χειρῶναξ. Τέλος δὲ πρὸς τὸν γυμναστικόν ἢ ἱατρὸν, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρὸς φιλοπορίαν καὶ ἀσκήσιν, ὁ δὲ πρὸς σωματικὴν ἱκσιν ἐργάζεται, ἀναλογεῖ ὁ σοφιστὴς καὶ ὁ δημοκόπος, ὧν ὁ μὲν ἀντὶ πνευματικῆς γυμνάσεως ἐπιδείκνυται ἄχρηστον καὶ ἀπατηλὴν λογομαχίαν, ὁ δὲ ἀντὶ πραγματικῆς ἰάσεως τῶν κοινωνικῶν νοσημάτων συντείνει μᾶλλον εἰς ἐρεθισμόν τούτων καὶ ἐξαψιν. Ὁ δὲ τυραννικὸς, ὅστις οὔτε δι' ἐπιθέτων προσδιορίζεται, ὡς οἱ προηγούμενοι βαθμοί, οὔτε ἔχει ποικίλας ἐνεργείας καὶ διευθύνσεις, δὲν ἀσχολεῖται περὶ τι ἀντικείμενον, δὲν ἐπιδιώκει οὔτε θεωρητικὸν οὔτε πρακτικὸν σκοπὸν· ἀρχὴ αὐτοῦ εἶναι ὁ καθαρὸς ἐγωϊσμός καὶ ἡ ἰδιοτέλεια ⁽¹⁾.

Τοιαύτη λοιπὸν εἶναι ἡ ἀπ' ἀλλήλων βαθμολογικὴ διάκρισις τῶν ψυχικῶν ἀτομικοτήτων. Ἀλλ' ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ διαφέρει προσέτι ἀπὸ τε τῆς θείας καὶ τῆς ζωώδους· διότι ἡ μὲν θεία ἀπολαύει τῆς γνώσεως τοῦ ἀληθοῦς ὁλοσχερῶς καὶ ἀμέσως δι' ἐποπτείας, ἡ δὲ ἀνθρωπίνη τμηματικῶς καὶ ἐμμέσως διὰ τοῦ συλλογισμοῦ. Τὸ θεῖον δὲν ἔχει ἀνάγκην λογικῆς μεθόδου, διότι ἀπ' εὐθείας καὶ ἐκ πρώτης ἐπιβολῆς ἀντιλαμβάνεται καὶ θεᾶται τὴν ἀλήθειαν. Διαφέρει δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ζωώδους, ἐφ' ὅσον αὕτη οὐδέποτε ἐξικνεῖται τῆς γνώσεως τοῦ ἀληθοῦς, οὐδὲν κέκτηται ἰδανικὸν ἐμπεριεχόμενον, διότι εἶναι ἄμοιρος τοῦ χαρακτηριστικοῦ γνωρίσματος τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως, ἥτοι τοῦ εἶδους ἢ τῆς καθολικῆς ἐννοίας, ἣτις ἀναπτύσσεται ἐκ πολλῶν αἰσθητικῶν ἀντιλήψεων συμπεριλαμβανομένων διὰ τοῦ λογισμοῦ εἰς μίαν ἐνότητα ⁽²⁾.

Ὅθεν ἡ καθολικὴ ἐννοία ἀναπτύσσεται μὲν δεδομένων πολλῶν ἀντιλήψεων διὰ τινος διανοητικῆς ἐνεργείας συναπτούσης τὰ πολλὰ εἰς ἓν, ἀλλὰ δὲν γεννᾶται, δὲν προκύπτει ἐξ αὐτῶν τῶν ἀντιλήψεων, διότι δὲν ἔγκειται ἐν αὐταῖς, ἀλλὰ προϋφίσταται λαμβάνουσα ἐν τῷ νῷ, ἣτις προαποκτηθεῖσα ὅτε ἡ ψυχὴ ἐν τῇ προϋπάρξει αὐτῆς ἐθεᾶτο τὰς ἰδέας, ἀνακαλεῖται ἐκ τῆς λήθης διὰ τῆς ἀναμνήσεως.

3.) Ἡ διδασκαλία τῆς ἀναμνήσεως ἀποτελεῖ τὸ κύριον κέντρον τοῦ ὅλου μύθου, διότι ἐνῷ ἄφ' ἐνὸς εἶναι τὸ οὐσιώδες καὶ ὁριστικὸν ἐξηγούμενον τοῦ πρώτου τμήματος, εἶναι συνάμα ὁ πυρὴν καὶ ἡ βάσις

τῶν ἐν τῷ δευτέρῳ διαλαμβανομένων περὶ ἐρωτος. Εἶναι οὕτως εἰπεῖν ὁ σύνδεσμος μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου τμήματος.

Ἡ ἀνάμνησις καὶ ἡ προϋπαρξίς εἰσι κατὰ τὴν πλατωνικὴν θεωρίαν δύο δόγματα ἀπ' ἀλλήλων ἀναπόσπαστα καὶ ἀμοιβαίως προϋποτιθέμενα· διότι ἐπὶ μὲν τῆς προϋπάρξεως ὡς ἐπὶ τῆς πραγματικῆς βάσεώς τῆς ἐπερείδεται ἡ ἀνάμνησις, ἐπὶ δὲ τῆς ἀναμνήσεως ἔχει ἡ προϋπαρξίς τὸ λογικόν τῆς στήριγμα. Διὰ τῆς ἀναμνήσεως ἀποπειρᾶται ὁ Πλάτων νὰ ἐξηγήσῃ πῶς ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ καταντᾷ εἰς τὴν τοῦ ἀληθοῦς γνῶσιν· διότι ἡ μάθησις δὲν εἶναι τι ἐπείσασκτον· ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι ταμεῖον εἰσδεχόμενον ἐξωθεν τὰ διδασκόμενα. Ἀπ' ἐναντίας ἡ ψυχὴ ἀρύεται ἐξ ἐαυτῆς τὸ οὐσιώδες ἐμπεριεχόμενον τῶν γνώσεων, δεῖται δὲ μόνον ὅπως λάβῃ τοῦτου συνείδησιν, ὅπως τὸ ἀναπτύξῃ. Ἀλλὰ πῶς τὸ ἐμπεριεχόμενον τῆς γνώσεως, καὶ ὑποτεθείσθω ὅτι ἐνυπάρχει ἐντὸς τῆς ψυχῆς ἐν λήθῃ καὶ ἀμνηστία κείμενον, πῶς ἀνεγείρεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κόσμου τούτου τῶν φαινομένων, τῶν μεταβολῶν καὶ τῶν ἀντιφάσεων. Ἡ ἀπάντησις εὐρίσκεται εἰς τὸ πρὸ μικροῦ μνημονευθὲν χωρίον (σελ. 249. Β'. δεῖ γὰρ ἄνθρωπον ξυνιέναι κ.τ.λ.)· διότι ὁ αἰσθητικὸς κόσμος παρέχει μόνον τὴν ἀφορμὴν καὶ τὸ ἐνδύσιμον πρὸς ἀνέγερσιν τῶν ἰδεῶν, διότι ἅμα ὡς ἡ ψυχὴ ἀντιληφθῇ τῶν αἰσθητικῶν φαινομένων, ἀναμνησθεῖται τὸ καθολικὸν τὸ εἶδος, ὅπερ ἐν ἐαυτῇ ἐπορίσθη κατὰ τὴν προϋπαρξίν τῆς ἐκ τῆς θέας τοῦ νοητοῦ κόσμου.

Ἀλλ' ἐνταῦθα ἀνακινεῖται νέον ἐρώτημα, πῶς ἡ ψυχὴ ἐπορίσθη ἐαυτῇ τὰς καθολικὰς ταύτας ἐννοίας; τὸ λογικὸν αὐτῆς ἐμπεριεχόμενον ἐλαβέ ποτε ἔναρξιν, ἡ ἐνυπάρχει αἰδίως ἐν αὐτῇ; Πρὸς ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἀρχαῖ νὰ ἐξετάσωμεν πῶς ἐθεώρησε τὸ πρᾶγμα αὐτὸς ὁ Πλάτων. Ὁ μῦθος παριστᾷ αὐτὰς τὰς ἐννοίας ὡς ἐπικτήτους, ὡς λαβούσας γένεσιν ἐφ' ὅσον ἡ ψυχὴ ἀπέκτησεν αὐτὰς διαδοχικῶς, ὅτε κατὰ περιόδους παρείπετο τοῖς θεοῖς πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ θέαν τῶν ἰδεῶν. Πλὴν ζητεῖται αὖθις ἂν τοῦτο συνάδῃ πρὸς τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ μύθου. Διότι ἂν ἡ ψυχὴ εἶναι προαιώνιος, καὶ τὸ οὐσιώδες τῆς φύσεώς τῆς ἀπαρτίξῃ ἡ διάνοια, καὶ ἂν ἡ πτέρωσις αὐτῆς μέλλῃ νὰ τηρῇ τὸ ἀληθὲς αὐτῆς σηκινούμενον, ἔπεται ὅτι ἀνέκαθεν καὶ πρὸ αἰώνων ἐκέκτητο ἅπαν τὸ ἐμπεριεχόμενόν τῆς, οὐδὲ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐννοήσῃ τις ὅτι αὐτὴ ἐπορίζετο τὰς γνώσεις διαδοχικῶς μόνον καὶ κατὰ τμήματα παρεμβάλλομένων μακρῶν χρονικῶν διαλειμμάτων. Ἀλλ' ὅ,τι κυρίως καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐνδιαφέρει τὸν Πλάτωνα εἶναι νὰ συστήσῃ ὁριστικῶς τοσοῦτον μόνον, ὅτι ἡ ψυχὴ κατὰ τὴν προλαβούσαν αὐτῆς κατάστασιν ἀπέκτησε τὰς ἰδέας ἐνῷ ἐθεᾶτο αὐτάς. Τὰ δὲ περὶ

(1) Παραβ. Deuschle αὐτόθι. — (2) Δεῖ γὰρ ἄνθρωπον ξυνιέναι κατ' εἶδος λεγόμενον ἐκ πολλῶν ἰσθ' αἰσθητικῶν εἰς ἓν λογισμῷ ξυναιρούμενον. Φαῖδρ. σελ. 249. Β.— C.

τοῦ τρόπου τῆς διαδοχικῆς καὶ ἀτελοῦς αὐτῶν ἀποκ-
τήσεως, ταῦτα εἶναι ἐπουσιώδη καὶ ἀδιάφορα, ἀπλῶς
συντελοῦντα πρὸς τὴν οἰκονομίαν τῆς μυθικῆς διη-
γήσεως. Ὅθεν ὁ συγγραφεὺς ἐποικοδομήσας τὸ δόγμα
τῆς ἀναμνήσεως ἐπὶ τοῦ τῆς προὑπάρξεως, ἐξ ἐκεί-
νου ἤδη ὁρμᾶται ὅπως ἐξυφάνῃ τὰ περὶ τοῦ ἔρωτος
ἐν τῷ δευτέρῳ τοῦ μύθου τμήματι μετὰ θυμασίης
τέχνης ἐκφερόμενα.

(*Ἐπεται συνέχεια.*)

ΤΙ ΥΠΟΦΕΡΕΙ Η ΜΗΤΗΡ.

ΑΛΗΘΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑ.

Α'.

Ὁ χειμὼν τοῦ 1868 ἔτους ἐγένετο παρὰ τὸ σῦνη-
θεῖς δριμύς ἐν Ἀθήναις· ἔπεσε δὲ, πρᾶγμα σπάνιον,
καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν χιὼν· διὰ τοῦτο καὶ ὁ τοῦ
1850 χειμὼν, καθ' ὃν ὡσαύτως χιὼν παχεῖα ἐκά-
λυψε τὰς ἀθηναίας ὁδοὺς, ἀπετέλεσεν ἐποχὴν ἐπονο-
μασθεῖς τοῦ Πάρκερ.

Καὶ ὁμῶς οἱ πολῖται δὲν ἔμενον εἰς τὰς οἰκίας
αὐτῶν· ἐξήρχοντο, ἔτρεχον καὶ κατεγίνοντο εἰς τὰς
ἰδίας ὑποθέσεις.

Κατὰ τινὰ τῶν ψυχροτάτων ἡμερῶν νέα τις κυ-
ρία περιερέετο εἰς τινὰς δρόμους τῆς πόλεως ἐκ
τῶν ἥττον γνωστῶν, καὶ ἐπεσκέπτετο πολλὰς πτω-
χῶν οἰκίας. Εἰ δὲ καὶ ἐρρίγει, ἡ εὐχαρίστησις ἐφαί-
νετο ἐξωγραφημένη εἰς τὸ πρόσωπόν της. Ἐνῷ δὲ
ἠτοιμάζετο νὰ εἰσέλθῃ εἰς πτωχικὴν τινὰ οἰκίαν,
εἶδε μακρὰν κυρίαν τὴν ὁποίαν ἐγνώριζε καὶ ἐστάθη
ἕως οὗ νὰ πλησιάσῃ.

— Καλ' ἡμέρα, Χαρίκλεια; Τί κάμνεις;

— Καλὰ· καὶ σὺ, Ἀγλαΐα;

— Χάρις τῷ Θεῷ ὑγιαίνω, καὶ εἶμαι τόσον εὖ-
τυχῆς ὅσον οὔτε νὰ τὸ ἐκφράσω ἠμπορῶ.

— Καὶ πῶς; διότι ὁ καιρὸς δὲν μὲ φαίνεται
πολὺ καλός.

— Δι' ἐμὲ εἶναι ἀξιόλογος. Ἔως τώρα ἐπεσκέφ-
θην εἴκοσι πτωχὰς οἰκογενείας. Δὲν φαντάζεσαι,
Χαρίκλειά μου, τὴν δυστυχίαν τῶν! πείνα, κρύον,
ἀσθένεια, γυμνότης... ὅλα αὐτὰ τὰς ἐβασάνιζαν!
Εὐχαριστῶ τὸν Θεὸν ὅτι μ' ἔδωκε μικρὰν περιου-
σίαν, καὶ ἠμπόρεσα νὰ ἔλθω εἰς βοήθειαν τῶν τα-
λαιπῶρων αὐτῶν.

— Κοντεύεις νὰ κλαύσῃς, Ἀγλαΐα! Ἴδου τὰ δά-
κρυα κυκλοφοροῦν εἰς τὰ μάτια σου. Μὴν εἶσαι, ἀγα-
πήτή μου, τόσον εὐαίσθητος. Μετὰ τὴν σύστασιν
τῆς ἐλεήμονος ἐταιρίας οἱ πτωχοὶ δὲν εἶναι πλέον
πόσον ἀξιολύπητοι ὅσον προτοῦ· διότι λαμβάνουν

καὶ ψωμί καὶ χρήματα, ἐνίοτε δὲ καὶ φορέματα.
Χθὲς ἔδωκα εἰς τὴν ἐταιρίαν πενήντα δραχμὰς, διότι
σὲ βεβαίω ὅτι προτιμῶ νὰ μοιράζωνται ἄλλοι, παρὰ νὰ
πηγαίνω ἐγὼ μόνη εἰς τὰ βρωμερά των καταγώγια.

— Δὲν γνωρίζεις, Χαρίκλεια, τοὺς πτωχοὺς· ὁ-
μιλοῦσα περὶ αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ κρίνῃς ἀπὸ τοὺς
κουρελισμένους ἐκείνους ἐπαίτας, οἱ ὅποιοι μετέρ-
χονται τὴν ἐπαιτείαν ὡς ἐπάγγελμα, καὶ ἐπίτη-
δες ξεσχίζονται καὶ βρωμίζονται. Ἐλθ' μαζὶ μου καὶ
θὰ σὲ δείξω ἀνθρώπους, τῶν ὁποίων τὰ φορέματα
δὲν εἶναι ξεσχισμένα, τὸ κατάλυμα δὲν εἶναι βρω-
μερὸν, καὶ οἱ ὅποιοι ὅταν ἀνοίξουν τὸ στόμα των,
τὸ ἀνοίγουν ὅχι διὰ νὰ ζητήσουν, ἀλλὰ διὰ νὰ εὐχα-
ριστήσουν καὶ εὐχηθῶν. Θὰ ἰδῇς τὴν τρομερὰν πεί-
ναν ζωγραφισμένην εἰς τὸ πρόσωπόν των, τὸ μαυ-
ρον καὶ πετρωμένον ψωμί μόλις κρατούμενον ἀπὸ
τὰ παγωμένα χέρια τῶν παιδίων, τὰ δάκρυα τῶν
μητέρων, τὴν ἀπελπισίαν τῶν πατέρων... Καὶ ὅταν
ἰδῇς τὴν θλιβερὰν αὐτὴν εἰκόνα, ὁποίαν εὐδαιμο-
νίαν θὰ αἰσθανθῇς ἀνακουφίζουσα τὰ παθήματα καὶ
τὰς δυστυχίας ἐκείνων τῶν πλασμάτων τοῦ Θεοῦ
μὲ ὀλίγα χρήματα!.. Τὰ παιδία θὰ σὲ περιτριγυ-
ρίσουν σκιρτῶντα, ἡ μάνα θὰ σ' εὐχαριστήσῃ μὲ
δάκρυα, καὶ ὁ πατήρ, ὁ ὅποιος θὰ ἰδῇ ὅτι ἔδωκες
ψωμί εἰς τὰ ἀποθνήσκοντα τέκνα του, θὰ κατα-
σπασθῇ τὴν εὐεργετικὴν σου δεξιάν. Τότε βεβαίως
καὶ σὺ θὰ δακρύσῃς.

Ἐνῷ δὲ περιέγραφεν ἡ Ἀγλαΐα μὲ φωνὴν συμπα-
θητικὴν καὶ τεταραγμένην τὰ παθήματα τῶν πτω-
χῶν, ἡ Χαρίκλεια οὔτε κἄν λέξιν ἐπρόφερε· διότι εἰς
τοιούτον βαθμὸν τὴν εἶχε καταπλήξῃ ἡ περιγραφή,
ὥστε οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐγέμισαν δάκρυα καὶ ἤρχισε
νὰ ὀλοφύρεται· ἐπὶ τέλους δὲ εἶπεν·

— Ἀγλαΐα! Θὰ ἐπισκεφθῶ μαζὶ σου τοὺς πτω-
χοὺς· ἔχω ἀρκετὰ χρήματα ἐπάνω μου· ἂς ἀφιερῶ-
σω μερικὰς ὥρας εἰς ἐκείνους διὰ τοὺς ὁποίους
εἶπεν ὁ Χριστὸς μας· «Ὁ ἄν ποιήσῃτε ἐνὶ τούτων
τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιήσατε.»
Πόσον εἶμαι εὐχαριστημένη ὅτι σὲ ἀπέντησα.

Ἵπερευχαριστηθεῖσα ἡ Ἀγλαΐα ὅτι εὔρε καὶ ἄλ-
λην εὐεργέτιδα τῶν πτωχῶν, συμπαρέλαθεν αὐτὴν
καὶ ἦλθεν εἰς οἰκίαν, ὅπου ἐγίνωσκεν ὅτι ἦσαν πάν-
τες οἱ κάτοικοί της ἄποροι.

Β'.

Καὶ ἐλθοῦσαι ἐστάθησαν ἔμπροσθεν δωματίου ἐν ᾧ
κατῴκει, ὡς δὲν ἠγνόει ἡ Ἀγλαΐα, ἐνδεδεσάτη οἰκο-
γένεια. Οἱ τέσσαρες σιωπηλοὶ τοῖχοι ἐγνώριζον μό-
νον τὰ βάσανά της, καὶ ἡ θὲς τῶν ταλαιπωριῶν αἱ
ὁποῖαι τὴν κατέτρυχον, ὅχι μόνον τὴν καρδίαν ἐλύ-
πει, ἀλλὰ καὶ μῖσος ἐναντίον τῆς κοινωνίας ἐγένετο